

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 403/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť V. S., T., zastúpeného advokátkou Mgr. R. P., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 280/00 a Krajského súdu v Trnave v konaniach vedených pod sp. zn. 11 Co 53/2010 a sp. zn. 11 Co 54/2010 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 301/09 z 26. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2011 doručená sťažnosť V. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 280/00 a Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) po právoplatnosti nálezů ústavného súdu sp. zn. III . ÚS 301/09 z 26. novembra 2009.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že „od podania návrhu žaloby dňa 22.09.2000 uplynula lehota takmer 11 rokov a spor nieje do dnešného dňa právoplatne ukončený.

Momentálne by sa mal spor nachádzať v odvolacom konaní na Krajskom súde v Trnave na základe podaného už tretíkrát odvolania zo dňa 28.06.2009, osobne doručené OS v Trnave dňa 06.07.2009.

Sudkyňa JUDr. Z. Z. vo veci neefektívne koná, robí vo veci zbytočné súdne prietahy, neoprávnene mi vyrubuje súdne trovy a vo veci po zaplatení súdnych trov nekoná.

Od podania odvolania - doručené osobne Okresnému súdu v Trnave dňa 06.07.2009 uplynula bez pár dní lehota dvoch rokov a vo veci nie je právoplatne rozhodnuté...“

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že dochádza k porušovaniu jeho práv na prerokovanie veci v súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto žiada ústavný súd, aby rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd v Trnave a následne aj Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn.: 18C 280/00 p o r u š i l i základné právo V. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Trnave a Krajskému súdu v Trnave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn.: 18C 280/00 konal efektívne a bez zbytočných prietahov.

3. V. S. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 25.000.-EUR, ktoré mu je povinný Okresný súd v Trnave vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.

4. V. S. priznáva vzniknuté trovy právneho zastupovania pred ústavným súdom.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý *má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.*

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže podľa štandardnej judikatúry ústavného súdu vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej tiež vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Sťažovateľ po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 301/09 z 26. novembra 2009 (ktorým ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní) svojou sťažnosťou napáda postup okresného súdu, ako aj krajského súdu „v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 280/00“ z dôvodu zbytočných prietáhov, ktorým mali byť porušené jeho označené práva.

V danej veci sťažovateľa ústavný súd v súčinnosti s krajským súdom zistil, že sťažovateľ okrem odvolania proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 18 C 280/00 z 10. júna 2009 podal aj ďalšie odvolania proti dvom uzneseniam okresného súdu, a to uzneseniu, ktorým mu okresný súd nepriznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov (poplatok za odvolanie, pozn.) potom, ako sťažovateľ na výzvu súdu na zaplatenie poplatku za odvolanie reagoval žiadosťou o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Druhým

uznesením okresný súd rozhodol o zrušení uznesenia, ktorým vyrubil súdny poplatok za odvolanie, proti ktorému sa sťažovateľ tiež odvolal, hoci predmetné uznesenie bolo v jeho prospech. Vzhľadom na uvedené okresný súd doručil súdny spis na krajský súd 14. apríla 2010 pre účely rozhodnutia o podaných odvolaniach sťažovateľa proti uvedeným uzneseniam, ktoré sú tam vedené pod sp. zn. 11 Co 53/2010 (konanie o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od platenia súdneho poplatku za odvolanie, pozn.) a sp. zn. 11 Co 54/2010 (konanie o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o zrušení vyrubeného poplatku za odvolanie, pozn.).

1. Z uvedených zistení ústavného súdu vyplýva, že súdny spis bol okresným súdom predložený krajskému súdu po vykonaní nevyhnutných procesných úkonov 14. apríla 2010. Od toho momentu už okresný súd v danom štádiu konania nemohol spôsobiť zbytočné prietahy v napadnutom konaní, pretože vykonal všetky do úvahy prichádzajúce úkony. Pri posudzovaní časového obdobia od právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 301/09 z 26. novembra 2009 do doručenia súdneho spisu krajskému súdu (14. apríla 2010) ubehli necelé 4 mesiace, čo nesignalizuje možnosť existencie zbytočných prietahov zo strany okresného súdu v rámci posudzovaného obdobia po právoplatnosti uvedeného nálezu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom sp. zn. 18 C 280/2000, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2. Ako už bolo uvedené, súdny spis bol krajskému súdu ako odvolaciemu súdu doručený 14. apríla 2010. Až predložením súdneho spisu súdom prvého stupňa začína konanie na odvolacom súde.

Ústavný súd považuje za nevyhnutné poukázať na nedostatok sťažnosti ako celku a zároveň aj jej petitu, v ktorej sťažovateľ napriek kvalifikovanému právnomu zastúpeniu neidentifikoval napadnuté konanie pred krajským súdom uvedením jej spisovej značky a tiež nepredložil ústavnému súdu dôkaz, že by podal predsedovi krajského súdu sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní pred podaním sťažnosti ústavnému súdu. Z obsahu sťažnosti tiež nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti vo vzťahu

k postupu krajského súdu podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľa z dôvodov hodných osobitného zreteľa. V súvislosti s uvedeným ústavný súd dopytom na krajskom súde zistil, že sťažovateľ sťažnosť na prietahy v predmetných konaniach vedených pred krajským súdom (sp. zn. 11 Co 53/2010 a sp. zn. 11 Co 54/2010) pred podaním sťažnosti ústavnému súde nepodal.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred všeobecným súdom, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov [platného do 31. marca 2005 (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“)] a od 1. apríla 2005 podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súde, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal do 31. marca 2005 k dispozícii podľa zákona o štátnej správe súdov a v súčasnosti podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti

inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Podľa názoru ústavného súdu z koncepcie inštitútu sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch tiež vyplýva, že túto účastník môže podať na príslušnom súde vyššieho stupňa aj v prípade, že ústavný súd vo vzťahu k postupu súdu na predchádzajúcom stupni v tom istom konaní vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, respektíve práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tento názor má oporu v § 63 ods. 1 zákona o súdoch, podľa ktorého sťažnosti vybavuje predseda príslušného súdu. Napokon aj ústavný súd vyslovuje ne/porušenie týchto práv vo vzťahu k postupu konkrétneho súdu a v prípade vyslovenia porušenia týchto práv podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou (teda konkrétny súd), vo veci konal.

Keďže ústavný súd, ako už bolo uvedené, z obsahu sťažnosti ani u označeného porušovateľa uvedeného základného práva (krajského súdu, pozn.) nezistil, že by sťažovateľ podal predsedovi krajského súdu sťažnosť na prieťahy v predmetných konaniach, a ani z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľa z dôvodov hodných osobitného zreteľa, sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2011